

MAKTABGACHA TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH VA MOLIYAVIY TA'MINLASH

Adxamova Diyoraxon O'tkirjon qizi

Jizzax davlat pedagogika universitetining
Maktabgacha ta'lim fakulteti
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi
3-kurs talabasi

ANNOTATSIYA

Maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maktabgacha ta'limni rivojlantirish va moliyaviy ta'minlashning muhimligi haqida ma'lumotlar beradi. Ushbu maqolada, moliyaviy ta'minlashning ta'lim tizimiga kerakli resurslarni ta'minlashning katta ahamiyati ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar: moliyaviy ta'minlash, rivojlantirish, ta'lim samaradorligini oshirish, moliyaviy resuslar.

Mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini rivojlantirish borasida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 9-sentyabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3261-sonli qarori, 2017-yil 30-sentyabrdagi 26 "Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish choratadbirlari to'g'risida"gi PF-5198-son Farmoni hamda ushbu Farmon ijrosi bo'yicha 2017-yil 30-sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" PQ-3305-son va 2018-yil 30-sentyabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3955-son qarorlari qabul qilindi.

Maktabgacha ta'limning rivojlantirish va moliyaviy ta'minlashi hayotimizning muhim qisimini tashkil etadi. Bu haqida yozishdan oldin, maktabgacha ta'limning maqsadlarini va ahamiyatini tushunish juda muhim. Maktabgacha ta'lim, sog'lig'imiz, o'zimizni rivojlantirish va ijtimoiy qonuniyatlarga amal qilishimiz uchun katta ahamiyatga ega. Uning asosiy maqsadi bizning ma'lumotimizni oshirish, g'alaba qilish va o'zimizni rivojlantirish orqali behuda ishlar bilan uzoq vaqtlar sarflamagan holda yaxshi hayot olib boring. Maktabgacha ta'limning qat'iy bog'liqligi moliyaviy ta'minlash bilan bog'liq bo'lib, buning uchun moliyaviy resurslarni samaradorlik bilan ishlatish zarur. Maktabgacha ta'limning rivojlantirilishi va moliyaviy ta'minlashiga bir vaqtda bir nechta faktorlar ta'sir qiladi. Maqolada moliyaviy ta'minlashning

muhimligi, o'quvchilarning yuksak sifatli ta'lim olishi uchun o'tgan yillar ichida qo'shimcha moliyaviy resurslarni olishning muhimligi va maktabgacha ta'limning rivojlantirilishi uchun kerakli islohotlar ko'rsatadi. Bu asosda davlatlar, hamkorlik tashkilotlari, ma'murxonalar, maktab muallimlari, ota-onalar va jamiyatning boshqa muvaffaqiyati uchun birgalikda ishlab chiqish kerak.

Birinchidan, yaxshi o'qituvchilar maktabgacha ta'limni oshirish va rivojlantirish uchun juda muhim. Ular bizga darslarimizni tushuntiradi, bilim va malakalarimizni oshiradi va bizga kelajakimiz uchun yordam beradi. Birlikda, ular moliyaviy resurslarni samarali ishlash bilan ta'minlashimizga ham yordam berishadi.

Ikkinchidan, moliyaviy ta'minlash, yangi texnologiyalarning va innovatsiyalarining kirishiga bog'liq. Bu, soha etrafidagi yangiliklarni mustahkamlash va rivojlantirishga yordam berish orqali amaliyotimizni yaxshilashga olib keladigan moliyaviy resurslarni ta'minlaydi. Eng muhim, moliyaviy ta'minlash prosesida milliy va xorijiy to'lovlarning samarali ishlatilishi, bizning mamlakatimizni rivojlantirish uchun qulay shaxsiy texnika va ma'muriy resurslar bilan ta'minlashga bog'liq. Misol uchun, xorijiy to'lovlarni darslarda yangiliklar kurslari va boshqa o'quv texnikalari uchun harajatlarni to'plashimizda samarali foydalangan.

Birinchi qadam, moliyaviy ta'minlashni mustahkamlash uchun xalqaro va davlat soliklari tomonidan moliyaviy imtiyozlar berish va qonunlashtirish kerak. Bu qanday qilib kompaniyalar va tadbirkorlik sub'ektlarining o'rnatilishi, xalqaro fondlar bilan hamkorlik qilish, shuningdek, O'zbekiston tijorat banklari yoki qarindosh mamlakatlar haqida moliyaviy moliyalashtirish instrumentlariga puxta ko'rish orqali amalga oshiriladi.

Ikkinchi qadam, moliyaviy resurslarni ta'minlashning muhim aspekti - o'quvchilarni yaxshi ta'lim berish, ularni ilm va ko'maklashuvni olish yo'llarida olib borish. Bu maxsus resurslarni ta'minlash uchun davlatlar, yerel va xalqaro hamkorlik tashkilotlari, xususiy fondlar va sponsorlik tizimlari hamkorlik qilishi mumkin. Bu shu bilan birga tadbirkorlik sub'ektlari va jismoniy shaxslar o'z baholari bo'yicha hamkorliklar bilan muvaffaqiyatli yodgu qilib o'tadi.

Uchinchi qadam, maktabgacha ta'lim jarayonini samarador qilish uchun yuqori sifatli o'qitish usullaridan, texnologiyalardan va ma'ruzalar bilan ishlashdan foydalanish lozim. Bu, o'quvchilarning o'zlashtirish qobiliyatiga asoslangan, ularning fikrlash va muammolarini yechish qobiliyatini oshiruvchi topshiriqlarni amalga oshirish orqali amalga oshirilishi mumkin.

1. Insoniy rivojlanish: Maktabgacha ta'lim adabiyoti, matematika, tabiiy fanlar va boshqa sohilar orqali talabalarni shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi. Bu

maqsadga erishish uchun darslar o'qitish, o'rganish, tahlil qilish va muhokama qilish bo'limlarini o'z ichiga oladi.

2. Ma'lumot va ko'nikmalarni o'rgatish: Maktabgacha ta'lim, talabalarga ilmiy bilimlarni o'rganish orqali ularni kerakli bilimlar va yeteneklar bilan ta'minlashga yordam beradi. Bu, tarbiyalovchi ustozlar va ilmiy xodimlarga bog'liq o'quv vositalaridan foydalanishni talab qiladi.

3. Amar-kitoblar bilan ishlash: Maktabgacha ta'lim, talabalarni amalga oshirish, ma'lumotlarni ustida o'rgangan bilim va ko'nikmalar orqali dastlabki qo'llanma yoki amar-kitoblarni yaratishga o'rgatadi. Bu, talabalarning ta'lim jarayonida o'rgangan bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashini ta'minlaydi.

4. Suhbat va hamkorlik: Maktabgacha ta'lim, o'quvchilarning guruh, jamoa va topilarning a'zolari bilan o'zaro munosabatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu, o'quvchilarning ijodiy va samarali hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi va ularning jamiyat azoliklariga hissa qo'shishiga o'z ta'hdidini qo'yadi. Maktabgacha ta'limni moliyaviy ta'minlash malaka va resurslarni o'rganuvchi tizimlardan iboratdir. Bu tizimlar davlat va mahalliy byudjetlari, tozalash fondlari, xayriya fondlari, jamoat va korxonalar tomonidan beriladigan mablag'larni o'z ichiga oladi.

Maktablarga moliyaviy ta'minlash uchun quyidagi asosiy manbalar mavjud:

1. Davlat byudjeti: Davlatning umumiy moliyaviy resurslari o'rnatilgan byudjetdan kelib chiqadi. Bu resurslar malakali o'qituvchilarning o'qitish xizmatlari uchun maoshlar, maktab binosining tashkil etilishi va ta'miri, talaba stol yechishlariga ishlagan kafeler, sport vositalari va boshqa avlod va darsliklar uchun mablag'larni o'z ichiga oladi.

2. Mahalliy byudjetlar: Mahalla va shahar hokimiyatlarining moliyaviy mablag'laridir. Ular ham maktablarni ta'minlash, xususan, binolar, elektr, suv, gaz ta'minotini amalga oshirish, ijodiy materiallar sotib olish, malakali o'qituvchilarni jazolash va talabalarning zamonaviy usullarda o'qitish uchun qurilishlar sotib olish va boshqalar uchun ishlatiladi.

3. Tozalash fondlari va xayriya fondlari: Tozalash fondlari aholiga xizmat ko'rsatish, eng yaxshi o'qituvchilarni jalb qilish, o'qituvchilar va talabalarning mehnat sharoitini yaxshilash, maktab-uy almanachini amalga oshirish va hokozolik muammolariga doir maslahatlar berish uchun jamiyat va tashkilotlarning xayriya to'planishi orqali o'rnatiladi.

4. Jamoat va korporativ tashkilotlar: Jamoat va korxonalar ham o'quv jarayonini ta'minlash uchun moliyaviy qo'llanmalar beradilar. Bu qo'llanmalar talaba stipendiyalari, ijodiy va sport yarimtalablari, o'zaro aloqalar ishlab chiqarish, qo'llar

tashkiloti bo‘lib, bolalar sport klublariga mablag‘ar, bajarish va boshqalar uchun mablag‘larni o‘z ichiga oladi.

Maktabgacha ta‘limni rivojlantirish, har bir o‘quvchining o‘zining maqsadlari va talablariga javob beruvchi zamonaviy vaqt talabi va hamkorligi bilan aloqador bo‘lishi kerak. Bu, talabalarni o‘z yorug‘liklarini kuzatish, o‘zining unikal xususiyatlari va rag‘batlari bo‘yicha rivojlantirishga imkon beradi. Maktabgacha ta‘limning rivojlantirish va moliyaviy ta‘minlashning muhimligi odamlarning yaxshi ta‘limini ta‘minlash va davlatning rivojlanishi uchun qo‘lga kiritilgan sinovdir. Umumiy qilib aytganda, maktabgacha ta‘limni rivojlantirish va moliyaviy ta‘minlash, ta‘lim tizimining yanada rivojlanishini ta‘minlar va o‘quvchilarga yaxshi ta‘lim imkoniyatlarini ta‘minlaydi. Bu ham o‘qituvchilarga, o‘quvchilarga hamda ta‘lim tashkilotiga kerakli resurslarni va moliyaviy imkoniyatlarni ta‘minlash imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 9-sentyabrdagi “Maktabgacha ta‘lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3261-sonli qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida ” PQ-3305-son va 2018-yil 30-sentyabrdagi “Maktabgacha ta‘lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3955-son qarorlari.
3. Abdulloh Xolmuradov "Maktabda ta‘lim tizimini rivojlantirish: yangi usullar va innovatsiyalar" – T.: 2021y
4. Azizjon Ismoilov “ Maktabgacha ta‘limning moliyaviy intizomlanishi" - -T. : O‘zbekiston 2019 y
5. I.U.Murakayev, I.S.Saidnazarov Menejment asoslari. –T.: O‘zbekiston, 2011y
6. Husnora Sadyqova "Maktabgacha ta‘limning tashkiloti va boshqarishida moliyaviy asoslar" -T.: O‘quv qo‘llanma 2017-yil